

ABONAMENTUL:

Pe un an . . . 28— Cor.
Pe jumătate an . . . 14—
Pe 3 luni . . . 7—
Pe o lună . . . 2 40
Numărul popular:
Pe un an . . . 4— Cor.
Pe jumătate an . . . 2—
Pentru România și
America . . . 10— franci.
Numărul de zi pentru Ro-
mânia și străinătate pe an
40 franci.

ROMÂNUL

REDACTIA
și ADMINISTRAȚIA:
Strada Batthyányi Nrul 2.
INSERTIUNILE
se primesc la adminis-
trație.

Mulțămite publice și Loc
deschis costă șirul 20 filerl.
Manuscriptele nu se în-
napoiază.

Telefon pentru oraș, co-
mitat și interurban Nr. 730

Porniri de ură

Cum și în ce chip socotim noi, că avem nu numai dreptul, dar suntem chiar și datori a ne ocupa de afacerile din regatul României, ne dau prilej să lămurim mai deaproape, câteva chestiuni, cari de altfel au găsit răsunset și în presa concețtenilor noștri maghiari. A fost, de pildă, chestiunea conflictului bisericesc, rezolvat zilele trecute; este, în același timp, chestiunea isprăvilor jandarmarești dela Rucăr, nerezolvată încă până în momentul când scriem aceste rânduri...

Ambele aceste chestiuni, de o însemnătate poate nu tocmai egală, au fost folosite de presa șovinistă maghiară, ca să-și manifeste odată mai mult sentimentele de dușmănie și de ură, pe care unii din compatrioții noștri maghiari le nutresc față de tot ce e românesc, și deci și față de regatul României. Numai în acest scop, evident, au luat notă și au comentat toate acele întâmplări ziare ca „Budapesti Hirlap“, — care mai ales pare a avea un serviciu special de micșorare și calomniare sistematică a României și a Românilor.

Dușmănia, ura, cu care vorbește acest ziar despre regatul vecin, se tradează chiar din chipul în care prinde vorba întotdeauna, și așa și acuma, despre el și despre evenimentele cari îl privesc. I-se pare, gazetei budapestane, că prea e *țifrașă* denumirea de „România“, prea e *mândră* pentru o țară ca aceea, pe care ea mai bucuros o numește „*Oláhország*“, deși *plane* aude, că „țara vecină dela miază-zi „*aprehendează*“, când i-se zice așa... Noi

nu știm, dacă frații noștri din România „*aprehendează*“ sau numai disprețuiesc, când unii din compatrioții noștri maghiari ostentativ și cu intenție de micșorare numesc țara lor „țara Olahilor“... În fond, și dacă n'ar fi *intenția insultătoare* nu numai, că n'ar fi aici nici un motiv de supărare, dar încă am putea face atenți pe detractorii noștri, că tocmai în numirea de *olahi* pe care ne-o dau, se cuprinde cea mai eclatantă recunoaștere, din partea lor, a dreptei noastre origine latine, — origine, ce altminteri ar da mult cu multul să ne-o poată tăgădui... Dar ceace știm, este, că e o necuviință de raporturi internaționale a te prefăca să nu știi, cumcă *România* e cu adevărat numirea oficială ce s'a recunoscut Statului vecin, din momentul unirei fostelor principate Muntenia și Moldova. Ș'apoi acuma desigur, că de dragul câtorva vecini căpăținoși, nimeni nu va mai renunța la *mândrul* nume de *România*, — da, *mândru* cu adevărat și după vrednicie! — pentru ca să adopte pe acela de jargon maghiaro-săcuiesc: *Olárország* sau mai știm noi cum...

Dar să venim la chestiunile în sine, tratate cu atâta malițiositate de monitorul șovinismului maghiar. Conflictul bisericesc se știe din ce a provenit: în definitiv n'a fost decât o explozie de dușmănie între doi arhierii, sau mai bine zis a unui arhieriu, episcop, împotriva altui arhieriu, mitropolit. Sinodul bisericii autocefale a României a judecat afacerea, a găsit nevinovat pe cel acuzat și a cerut, în consecință depunerea acuzatorului. — Nu putem zice că peripețiile prin cari a trecut această afacere nu ne-a atins dureros și pe

noi Români din regatul Ungariei; am spus acest lucru, și eram datori să-l spunem; întru atâta amestecul, și al nostru în această chestiune, era justificat; îndreptățirea lui însă înceta, de sigur, acolo unde partidele politice din România au luat atitudini contradictorii unele față de altele cu privire la rezolvarea conflictului; unui sau altui partid de acolo noi n'avem să ne alăturăm, — dar o hotărâre luată de o autoritate recunoscută și incontestabilă cum e Sinodul Bisericii, pentru noi trebuie să însemneze rezolvarea, sfârșitul și luarea dela ordinea zilei a regretabilului conflict.

Ce-au găsit de exploatat neamicii noștri dela gazeta maghiară șovinistă? — Că în România clerul ar fi pe o treaptă inferioară, și ar fi vorba chiar de „un export de popi din țara ungurească“ pentru ca să se îplinească lacunele constatate... Iată care a fost firul șireteniei: — În ziarul conservator *Epoca* din București s'a publicat mai deunăzi un articol datorit dlui profesor Simeon Mehedinți și semnat cu un pseudo-nume cunoscut al dsale, — articol prin care se susținea ideea că, în ierarhia bisericească, ar fi cu cale să fie *una* clerul românesc ortodox de pretutindeni, — așadar să se poată alege de pildă arhierii în România și dintre fețele bisericești române ortodoxe din Bucovina, Basarabia, Transilvania, etc. — O notiță a ziarului *Epoca* arăta că era vorba aci de o părere care nu angaja întru nimic nici partidul conservator, nici conducerea lui, nici guvernul. — Cum și ce fel acest lucru s'a adus apoi în legătură cu o vizită cu totul particulară pe care marele nostru scriitor Alexandru Vlahuță (pentru bine și

Citiți-le la drum

de Ion Minulescu

Pe cheiul Dunării.

Prinse cu grije în otgoane, șlepurile se înșiră dealungul cheiului, legându-se ușor, negre și triste ca niște străvechi și enorme sarcofagii pe care apa Dunării le-a adus din cine știe ce depărtări locuite de uriași.

Pavilioanele românești, rusești și austro-ungare, își flutură obosite colorile spălăcite în lumina vie a soarelui și își tremură umbra departe în crețurile apei ce pare a-și fi oprit cursul.

În port e liniște. E zi de sârbătoare.

În fața Agenției, câțiva călători așteaptă nerăbdători sosirea vaporului întârziat. În jurul lor, bagajele trântite în desordine, își fac impresia unui rest de avere aruncat pe ferestrele unei case cuprinse de flăcări.

Un bragagiu își plimbă neobosit marfa din om în om, iar cei însetați, în lipsa unui bufet, se răcoresc cu băutura națională a vecinilor după țărnel celalalt al Dunării.

E cald și vaporul nu mai sosește.

Agentul navigațiunii fluviale ungare, explică celor nerăbdători cauza întârzierii.

După un sfert de ceas însă, iată-l apărând din susul Dunării.

Alb ca și lebăda lui Lohengrin, cu cât se apropie, vaporul se mărește și se conturează tot mai bine. Coșul lui asvârlă rotofoale de fum tot

mai negru, și în urma lui albastrul cerului se pătează de negrul penajin al eroului Wagnerian...

Vaporul a ajuns în fața pontonului.

Lopețile roșilor nu mai bat apa. Pe punte se aude sunând un clopot și 'n urmă altul. O sfoară aruucată de o mână dibace, șerpuește pentru o clipă amenințătoare pe deasupra capetelor noastre și cade pe țărnel. Odgoanele apar din apă, ca niște șerpi prinși de undiță iar lebăda albă se alipește de pontonul negru.

Sgomotul greoi de fiare se încrucișează cu strigătele și vocile omenești. Călătorii se înghețuesc unii într'alții, bagajele se lovesc între ele și hamalii se înghiontesc adresându-și frânturi dintr'un limbaj aparte.

Cei care debarcă și cei care se imbarcă își aruncă priviri repezi și disprețuitoare ca și cum o superioritate bine definită i-ar despărți și pe unii și pe alții.

Cavaleristul sârb.

După puntea de comandă, căpitanul vasului, privește mulțimea, liniștit, cu mâinile încrucișate pe piept.

În salonul de clasa I. se aud destupându-se sticlele de bere -- faimoasa bere Dreher l...

Pe puntea călătorilor de clasa II, un sergent din cavaleria sârbească, cu tocurile cismelor scâlciate, cu bluza murdară și cu șapca lăsată ștremg'rește pe sprânceana dreaptă, privește cu un vădit dispreț pe grănicerii români după ponton. La un moment dat însă, piciorul i se încurcă în sârmele balustradei, și pintenele îi cade în Dunăre.

Un grănicer începe să rădă și cu mâna îi face semn ca și cum ar fi voit să-i spună!

— Adio.. pintenele!

Sergentul se încruntă, privește furios Dunărea ca și cum ar fi vrut s'o soarbă dintr'o singură înghițitură, apoi se așează mahnit pe bancă și-și scoate dela cismă și pintenele celalalt

Și pe figura cavaleristului sârb se citește atâta regret ca și cum, cu dispariția celor doi pinteni, ar fi dispărut gloria întregii cavalerii sârbești.

Pe Dunăre.

Un șuerat prelung, un fel de țipăt de fiară răgușită, anunță plecarea poporului. Se aude apoi un zgomot înăbușit asemenea zgomotului unui tren intrat în tunel, lopețile roșilor încep să bată apa din ce în ce mai grăbite și vaporul desprins de ponton se depărtează spre largul Dunării.

Pe chei, două panamale și trei batiste, se agită nervoase în chip de *bun voiaj*. De pe vapor însă, nu răspunde nimeni urărilor venite dela țărnel. Intre cei cari au plecat și cei cari aurămas, bariera de apă se întinde tot mai largă, tot mai lăcomă parcăl...

Plutim în jurul Dunării.

În urma noastră, casele Severinului se deșteaptă parcă din somnul acestei înăbușitoare după-amiază de Iulie și ridicându-se pe deasupra pomilor, privesc mirate cum ne depărtăm. Iată-le în cele trei părți ale orașului, turlele celor trei biserici... Ce lipsă de credincioși și de

cinstit informata gazetă ungurească: „un anume Vlahucia Sándor scriitor oarecare“) a făcut-o la Sibiu, — acesta este un mister de combinație gazetărească, pe care numai aceia nu-l vor ști pătrunde, cari nu cunosc încă îndeajuns nărvurile informatorilor ahtiați de neprevăzut și senzațional și la nevoie *născocitori* de asemenea marfă cu trecere pe la unele prăvălii îndoelnice...

Garnitura în care șovinistul budapestan își prezintă tocătura-i antivalahă, e și ea cu totul la înălțimea bucății de rezistență. Că... în România n'ar exista decât seminarii pentru popi de sate, — pe când oricine poate ști, că învățământul teologic în regatul vecin este complet, încheindu-se cu o facultate universitară. Că... preoții noștri de-aici ar fi produsul unor școale teologice *maghiare*, — pe când cine nu știe iarăș, că toată truda și tot meritul cultivării clerului nostru ortodox de toate treptele revin orișicui, nouă și străinătății, dar numai culturii maghiare, sau liberalității statului condus de guvernele maghiare, nu...

La ce însă să mai relevăm toate drăgălășeniile, destul de cunoscute, pe cari ni le servesc acești probați binevoitori ai noștri cu orice prilej, și astfel și cu acesta? Toate laudăroșiile găunoase pentru dânsii, — toate micșorările mincinoase pentru noi, — acesta e sistemul, și suntem cu mult mai obișnuiți cu dânsul, decât ca să ne mai impresioneze prea din cale afară.

Nu ne-a mai rămas destul loc ca să ne folosim și de prilejul celeilalte chestiuni ce a fost iarăș cu atâta rea voință și „bucurie de pagubă“ exploatată de aceeaș presă șovinistă maghiară, de nenorocitele isprăvi dela Rucăr, ca să arătăm și aci punctul nostru de vedere, în legătură cu dreptul nostru de a ne amesteca în chestiuni interne de-ale României, — drept care în tot cazul ni se va putea recunoaște cu mult mai multă logică *nouă*, decât compatrioților noștri Maghiari.

Cu atât mai mult dar, fiindcă au vorbit și ei, avem să vorbim și noi, și în a-

ceastă chestiune, ca și în oricarealta atin-gătoare de demnitatea și de bunul renume al numelui de *român*.

Actualitatea autonomiei naționale române

de dr. Cassiu Maniu

Știința politică pozitivă modernă prin pana eminentului G. Carnazza ne dă cea mai desăvârșită noțiune despre stat în definițiunea: „*Statul este un întreg moral, ordonat, autonom, format prin agregarea unei mulțimi mari de oameni având aceeaș origine, acelaș viitor*“. Va să zică, dacă adăugăm definițiunei ideiei „națiune“ atributul de autonom avem statul. De aici urmează, că numai acele împărății răspund ideiei exacte științifice, va să zică numai acele state sunt civilizatorice cari sunt întemeiate pe unitatea națională ori dacă acest criteriu le lipsește stăruie întru a se conforma ideiei științifice a statului prin recunoașterea publică a autonomiei fiecărei națiuni din cari este alcătuit. Dacă nu o face, el rămâne sub nivelul cerut de progresul societății omenești, fiindcă în el nu se afirmă o personalitate, ori o alianță conștie de personalități, iar în urma acestui defect nu are duh, nu are putere de viață.

În aceasta grea dilemă se găsește și Monarhia în epoca noastră. Ea trebuie să adopteze, ea trebuie să asemene stările dezolate actuale din Monarhie cu viitorul strălucit ce-l va avea, când va reorganiza puterile publice pe temeiul adevărului politic precizat cu puternică concepțiune și cristalizat în cuvintele acelu dascăl al omenimei.

Dar nu numai din noțiunea științifică a statului urmează reformarea sistemului politic actual din Austro-Ungaria pe temeiul vieții autonome a națiunilor din care ea este alcătuită.

Reforma aceasta o pretind marile ideale ale societății omenești cărora slujesc și științele politice.

O pretinde reforma aceasta idealul universal al dreptății, prin care singur poate exista și progresa marea societate a omenirii, în care națiunile sunt tot atâtea grupări, având scopuri morale, deci nemuritoare, ca însăși societatea omenirii. În acest avânt spre idealul universal al dreptății numai acele organisme au un rol de împlinit, cari înseși se întemeiază pe idei morale, va să zică, a căror organism funcționează prin dinamica dreptății și a iubirii de oameni, va să zică a căror mădulare sunt legate viguros prin legătura etică a dreptății și a dragostei. Acele organisme politice prin urmare în cari stăpânește prepotența, vanitatea, dorul de stăpânire, pizmă, toropeala și lipsa de gândire trebuie cu necesitate firească să piară, fiindcă orice asociare, orice cooperare, orice partid unde s'au incubat dorul de stăpânire, vanitatea, prepotența, pizma, toropeala, lipsa de gândire, progres nici când nu o să facă. Aceste fiind vițiuni ce abat dela îndeplinirea muncii pozitive și a datorinței suverane, ce singur pot isbuti întru zidirea raporturilor de viață mai bune, mai nobile, mai noue.

Cine va zice, că aceste vițiuni nu s'au incubat de veacuri în sistemul politic al Austro-Ungariei?! Nu numai, dar aceste vițiuni se repercutează în toate instituțiile publice ale acestui imperiu și produc eterne sfășieri, dușmăni, producând prin asta generala confuziune atât în politica launtrică, cât și în cea externă a Monarhiei. Și este preafiresc acest îngrijitor fenomen, căci idealului universal al dreptății, al solidarității dintre oameni nu poate sluji niciodată o formă socială, ce nu este morală, ordonată, homogenă și având hotarele sale individuale etnice, ci din contră admite prepotența unei națiuni față de cealaltă, măgulește vanități uneia în detrimentul celorlalte, înbărbătează înstăpânirea uneia asupra celorlalte și alinentează peste tot locul pasiunea pizmei, păcatul toropelei și a lipsei de gândire colective, adică naționale.

Poftească Monarhia a se reorganiza totdeauna, ținând cont de legile precise

farisei în acest oraș modern!... Iată-l grav și posomorit, fluturându-și tricolorul național, acoperișul comandamentului diviziei I, iată-le apoi albe și goale ca și brațele celei ce ține cumpăna dreptății, zidurile nesfârșite încă ale palatului de justiție, iar mai sus de tot, dincolo de rândul castanilor ce conturează bulevardul orașului, iată turnul gotic al Villei Evelyi cea mai cochetă și mai înaltă clădire a orașului.

Singur piciorul podului lui Trajan, ne privește mai deaproape din marginea Dunărei... Năruit, adus de spate ca și un bătrân fără vârstă, ce pare a se fi încăpăținat să trăiască cât lumea, amestecul acesta, uimitor de piatră, cărămidă și var, de atâtea-ori copleșit de apele Dunărei, și de alte atâtea-ori, ieșit învingător la suprafață, își freacă genele par'că, obosit de multele ce le-a văzut trecându-i prin fața ochilor și privindu-și tovarășul de pe termul sârbesc, se întreabă:

— Cine vor mai fi și aștia!

Pe puntea vaporului

Vaporul coboară cursul plin de capricii al Dunărei. Adineaori plutiam spre răsărit și acum plutim spre apus.

Soarele coboară și el pe nesimțite schimbând aspectul apelor pe minută ce trece. Singurele cele două țărături rămân neschimbate... Ripe galbene și pietroase, păduri de plute iar mai spre deal de stejar și porumb cu moțuri albe și neastimpărate, iar pe terenul românesc din distanță

în distanță, pichetele singuratice și pline de melancolie ale grănicerilor!..

Pe punte, cea mai mare parte a călătorilor, sunt sârbi.

Un domn, un politician de sigur, înconjurat de ziare franceze, nemțești și sârbești, stă răsturnat într'un fotoliu de trestie și întoarce nervos filă după filă. La un moment dat, însă observă că domnul de lângă mine și-a lăsat capul pe piept și și-a rezimat coatele de spetezele fotoliului. Obosit de atâta lectură politicianul sârb se odihnește... doarme!.. Sermanul om, pariez că în ziarele sârbești, se comentează și astăzi încă consecințele unui eventual război sârbo-austro-ungar.

Mai la oparte, o păreche tinără, — doi căsătoriți de curând, sau doi amorați romantici? — cetesc în sârbește romanul Manon Lescaut. Numele eroinei abatelui Prevost, este pronunțat în gura mare. Lectura asta de altfel este prea interesantă pentru a nu lua la cunoștință de ea și de persoanele din jurul celor doi îndrăgostiți.

El este blond și corpulent. Poartă barbă Henry IV și ghețe nemțești cu șireturi aparente și cu cătărâmi de șoșoiu. Ea este bună și subțire. Are niște ochi mari, negrii și rotunzi, rotunzi ca banul. Din când în când, pare a fi cuprinsă de voga melancolie a cărților cetite pe bordul transatlanticilor rătăcite pe ocean, își dă ochii peste cap și în urmă profită de ocazie pentru a și-i roti printru cei din jurul ei. Se pare că în Sârbia, gestul acesta constituie supremul sic feminin!..

Apusul soarelui.

Apune soarele.

Peisajul devine gray, ca și figura unui generalism în ajunul luptei. Orizontul apusului se însingerează, orizontul răsăritului se întunecă, iar între cele două orizonturi, zenitul asemenea unei palete, se pătează cu violet, verde-gris și albastru sters.

Pădurile și dealurile posomorite, își conturează pe roșul aprins, siluetele lor greoaie, asemenea unor turme de elefanți care merg să se adape.

Fumul vaporului, se împrăștie spre apus și apusul pare un enorm incendiu aprins de mâini nevăzute dincolo de depărtările până unde pot pătrunde privirile noastre.

Privirile tuturor se îndreaptă spre apus.

O crimă înfiorătoare, pare a se fi comis colo departe... Sângele gâlgăie în valuri nesfârșite. Apele Dunărei și cerul sunt martore... Și emoția momentului suprem se strecoară caldă în sufletele noastre ca și valurile calde de sânge proaspăt în care apropiata noapte pare a se pregăti să plămădească ziua de mâine!..

Răsăritul lunii.

Pavilioanele au fost coborâte și luminile verzi și roșii au fost aprinse pe punte și în vârful catargelor.

Țărăturile cufundate în umbră nu se mai zăresc. Dunărea pare a se întinde la infinit.

ale științei moderne, căci tot ce e bun, mare și frumos, singur prin știință se poate realiza. Iar știința și-a spus cuvântul: respect pentru personalitatea fiecărei națiuni, — dreptul de liberă dezvoltare, — liberă administrare, va să zică autonomie firească pentru fiecare națiune.

Corruption and Reform in Hungary

A study of electoral practice

by

R. W. Seton-Watson

D. Titt (Oxon)

— Urmare —

Ținerea adunării se oprește pe motivele cele mai mărunte; persoanele cari împart broșuri, literatură și program electoral sunt molestate sau scoase afară cu forța din partea jandarmilor. Candidaților oficiali li-se permite să facă ce vreau. Mulți din ei trebuie ce-i drept, să facă campania electorală, sub protecția jandarmilor și a trupelor, spre a evita vre-un atac din partea alegătorilor. Asta aveau să întâmpnat cu contele Ștefan Tisza, apostolul „vechiului liberalism”. În aceeași vreme și opoziția, lucru firesc — agită pe alegătorii săi, fiindcă în lupta regală nu are la dispoziție puterea autorităților executive.

Dovedirea acestor abuzuri, cari conform legii ar aduce cu sine anularea mandatelor câștigate, e îngreunată, pentru partidele învinse, foarte. Majoritatea poporului se teme să fașioneze contra persoanelor oficioase sau nobililor cu influință. Mare parte din lucrările descrise de noi e prea adese cu neputință de a putea fi dovedită, deși e fapt public. Spesele unei petiții contra alegerii făcute, taxele advocaților folosiți, sunt din cale afară mari și fiindcă fiecare petiție e înaintată Curiei, trebuie depus un bond de 3000—6000 cor. Rezolvarea acestor petiții, investigația preliminară, examinarea martorilor, sunt prelungite la infinit⁵⁰⁾; și deputatul, a cărui mandat a fost atacat, are pururea opțiunea de-a putea resigna scaunul său de deputat, când vede că lucrurile iau o întorsătură nefavorabilă. Petiția în felul acesta e anulată și spesele cad în cărcă petiționarului!

Puține alegeri se pot întâmpla în Ungaria, cari în Anglia sau Germania să nu fie anulate.

A-le prezenta ca expresia voinței de obște, e sau ipocrisie sau naivitate. Fiecare om sau

⁵⁰⁾ Spre ex. din cele 64 de petiții înaintate în Iulie trecut, contra alegerilor — ca rezultat al alegerilor generale — nici una n'a fost încă rezolvată și partea cea mai mare așteaptă încă pertractarea lor — (R. W. S. W., 1 Dec. 1910).

Din când în când, luminile vre-unui sat îndepărtat, populează parcă singurătatea din jurul nostru.

De-odată însă, un strop de foc se aprinde spre răsărit... Și focul crește și focul ia forma unui taler de metal înroșit.

Răsare luna... luna plină!...

A cui a fost nebuna
Sublima inspirație
Să plămăiească luna?

Cu ce s'ar mai putea compara un răsărit de lună plină?... Cu ce comparau oare locuitorii din Marte răsăritul planetei noastre?

Și în timp ce luna se ridică tot mai sus, tot mai rotundă și tot mai palidă... în timp ce dăra de lumină tremură asemenea unei punți șubrede pe încreșturile apei, îmi vin în minte peisajele cu lună dela Salonul nostru oficial și mă gândesc că luna n'ar fi meritat nici odată această ofență... Și luna pare a-mi ghici gândurile. Discul ei ia forma unui cap omenesc și în colțul buzelor ei citesc parcă surâsul mulțumitor al astrului blajin și resemnat, gata să urce noile Calvare biciuit și schilodit de alte noi peneluri.

partid din Ungaria o știe asta foarte bine. Așa că orice cabinet, cu singura excepție a contelui Ștefan Tisza — a fost doborât de sus și nu de jos; cu alte cuvinte, nu prin un verdict al națiunii sau alegătorilor, ci singur prin influința exerciată de minoritățile din parlament asupra coroanei sau prin obstrucție sau prin schimbări de partid în parlament. Căderea cabinetului lui Bittó (1875) stârșitul dictaturei lui Coloman Tisza (1890) căderea cabinetelor lui Szapáry (1892), Wekerle (1895), Bánffy (1899) și Széll (Iunie, 1903) sunt datorite uneia sau alteia din aceste cauze. Singur numai primul cabinet alui Khuén-Héderváry (Nov. 1903). a fost părăsit din partea partidului liberal.

Orice alegere — cu singura excepție a celeia din 1905 — a avut de urmare o majoritate mai mare sau mai mică pentru partidul dominant, fapt, pe care cetitorul ar trebui să-l înțeleagă lesne. Chiar și cabinetul Fejérváry-Kristóffy (Iunie, 1905—April, 1906) în butul opoziției înverșunate ce i-au făcut așa numitele partide naționale, încă ar fi câștigat majoritate, dacă ar fi ordonat alegeri noi; cu toate că, nu încape îndoială, aceasta ar fi câștigat-o prin de-viza atrăgătoare a votului universal.

Nimic mai puțin decât realizarea, adevărată priceperea acestui adevăr, a dus la capitularea coaliției în fața coroanei și la vestitul „Pact” din 1906, care va fi o încordare vecinică a moralității politice a oligarhiei maghiare.

(Va urma)

Adunarea dela Iablanța. Adunarea dela Iablanța a făcut adâncă impresie în toată lumea românească. Bravii grănițeri sunt lăudați pretutindeni pentru admirabila lor manifestație. Raportul nostru amănunțit despre această marea adunare a fost reproducut aproape de toate foile naționale, afară — bine înțeles — de „Tribuna”, care s'a mărginit a raporta despre întreaga adunare în vre-o 8—10 rânduri. (Bagsama astfel se apără interesele națiunii române în contra partidului național român).

Cu toată grija noastră însă, totuși raportul de sub întrebare n'a putut fi complet. În graba, cu care se scriu astfel de rapoarte, este de altfel lucru firesc, că unele și altele momente se trec cu vederea. Nici nu am reveni asupra afacerii, dacă nu am primi acum ulterior informațiuni, că unele lacune ale raportului au pricinuit oarecari juste nedumeriri. Astfel constatăm acum ulterior, că la marea adunare dela Iablanța au luat parte, afară de comunele arătate, încă și 15 bravi Români din leșelnița sub conducerea harnicului preot Costescu, căruia prin aceasta îi cerem scuzele pentru neamintirea acestei împrejurări. Au fost încă la adunare, mai mulți Români din comuna Toplet sub conducerea teologului Darabanț. Aci trebuie însă să regretăm, că tânărul preot D. Popovici deacolo a ținut de cuvânt a nu se prezenta la aceasta adunare, care s'a ținut în apropierea parohiei sale. Crede Sfinția Sa, că astfel trebuie să-și îndeplinească datorițele sale naționale un preot român?

Ucazul ministrului de instrucție ungar și opinia publică din România Dispoziția asiatică, pe care a luat-o, nesocotind legea, ministrul de instrucție publică împotriva numelor românești în școalele primare, revoltă cel mai elementar bun simț. Nu numai presa vestește acest atac temerar al ministrului maghiar cu pretenții de toleranță și legalitate, ci fiecare om cult găsește în sufletul său desultulă revoltă și scârbă pentru asemenea îndrăsneli fără pereche.

Increderea pe care neamul nostru asuprit o puse în simțul de legalitate al noului conte dela instrucție, trebuia să dispară ca să ne convingem totdeauna — ce noroc ar fi! — că nici un Maghiar, adus în fruntea treburilor publice, nu va respecta dreptul Românilor din Ungaria la viață decât cu o singură condiție: să se știe face respectați Români.

Aceasta e convingerea, care a pus

stăpânire și pe mintea oricărui Român cult din România — vorbesc de cei ce urmăresc luptele noastre. În consecință părăirea generală, aici ca și în rândurile celor sortiți la luptă, e că trebuie să opunem cea mai cruntă rezistență ilegalității oficiale — și, fiind neînduplecați de rândul acesta, ne vom face respectați și de altădată....

In cea mai nouă adunare a sa comitetul secției bucureștene a Ligei a luat inițiativa unei mișcări generale de protestare, — adunări de protestare în provincie și o mare adunare, cu delegați ai tuturor secțiilor Ligei, la București. E vorba de asemenea de o broșură de informație și de protestare în fața străinătății, scrisă în mai multe limbi.

În adunarea amintită, comitetul secției din București a votat aceste propuneri făcute de președintele său, domnul Ștefan Lambru:

1) Să fie rugat comitetul central al Ligei a organiza în Capitală, în Septembrie, o mare întrunire de protestare, cu delegații tuturor secțiilor din țară! În acest scop, comitetul secției București va da concursul său cel mai devotat.

2) Comitetul central să fie rugat a lua dispozițiunile pentru publicarea unei broșuri franceze, germane și engleze, despre neomenoasa campanie de maghiarizare a guvernului unguresc.

3) Comitetul secției București va organiza pentru toamnă o serie de conferințe, lămurind opinia publică asupra gravității celui mai nou ucaz al ministrului de instrucție din Ungaria.

„D'alde Achim”... În discursul lung dar puțin important și lipsit de orice notă nouă și frapantă ce l'a rostit Sâmbătă, contele Apponyi care mai adineaori încercase să amăgească o lume întreagă cu „ideile” sale de pace, nici cu un cuvânt nu amintise de sufragiul universal. Ei bine, avea să vorbească altele. Era însă bătător la ochi felul acesta de a ocoli cea mai arzătoare chestie actuală, atunci când chiar problema votului universal a provocat întreaga opoziție dârză, sub scutul căreia își rostește și d. conte discursul său obtuz și fățarnic.

Un ziarist l-a întrebat, după ce-și rostise discursul, de cauza, care l-a îndemnat să încunjure chestia sufragiului universal.

D. conte cu o adorabilă sinceritate i-a răspuns: nu vreau să împlu Camera cu figuri d'alde Achim.

Foarte frumos. Nu credem însă să mai răzbească nici chiar savantul „națiunii” cu impetuozitatea irezistibilă a sufragiului universal. Îi credem însă, cu dragă inimă, că între reprezentanții poporului, „d'alde Achim”, cum îi caracterizează el în îngâmfarea sa aristocratică, nu se va simți la largul lui.

Șiretlicul lui Apponyi. Actuala luptă parlamentară ce s'a inaugurat în semnul sufragiului universal, se pare, că a primit pe nesimțite alt colorit. Încetul cu încetul slăbesc glasurile cari pretind fără șovăire înfăptuirea neamănată a reformei dreptului electoral și tot mai mult câștigă în putere glasul celor ce solicită revindicări naționale.

Intorsătura aceasta a cauzat-o contele Apponyi, capul adevărat al partidului kossuthist, raliat în fața campaniei împotriva proiectelor militare, cu partidul justhist.

Oratorul de forță al partidului independist de sub conducerea lui Francisc Kossuth, în vorbirea sa „magistrală” de Sâmbătă a abandonat cu desăvârșire chestia sufragiului universal, susținând că obstrucția ireductibilă ce s'a pornit în contra proiectelor militare, este aceeași luptă ce o poartă de decenii dinastia cu „națiunea” maghiară și nu va înceta până ce națiunea nu își va revendica aspirațiile naționale în armată. Cu alte cuvinte

războiul de azi, în ciuda lui Justh și a partidului său, se duce în semnul revendicărilor naționale de o valoare platonice, chiar și pentru „națiunea” maghiară.

Iată de ce era nevoie de disconsiderarea lui Batthyányi, care cu trup și suflet este aderentul principiar (!) al sufragiului universal. Și e evident, de ce șiretul Apponyi a stăruit să fuzioneze în lupta actuală cu Justh. Ii trebuia forța și însuflețirea partidului Justhist. Ce privește apoi sufragiul universal va ști dumnealui cum se prevaleze cu fraze și iezuitism tendințele democratice, ce nu-i prea sunt pe plac.

Est modus in rebus.

Leu-paraleu. Monomaniacul „leu dela Geszt” a dat un nou și înversunat asalt împotriva sufragiului universal.*) În pornirea lui nesăbuită, cu un tupeu extraordinar, dar obișnuit la dânsul, cu tot dinadinsul se căznește să demonstreze în fața lumii, că votul universal e adevărat dezastru pentru societate și ravagiile lui sunt aproape ireparabile.

Pentru aserțiunea sa temerară nu se sfiește să aducă dovezi statistice, cu a căror interpretare falsă evidențiază, că în Austria „introducerea sufragiului universal a anulat puterea politică a elementelor mai culte, mai emancipate și politicește mai mature ale societății, iar partidele liberale, moderate, cari au dovedit maturitate și responsabilitate politică le-a șters aproape, de pe fața pământului”. Si zice mai departe: „votul universal a asigurat în parlamentul poporului din Austria „validitatea agramăților politici și a demagogiei...” etc.

Toate aceste distinsul conte le susține despre parlamentul austriac, despre acel parlament democratic, care în scurt timp a înființat cele mai apreciate instituții economice, a statificat căile ferate, a legat cel mai avantajos compromis, a ridicat cvota cu 2% (în sarcina noastră). Da, acest parlament nu poate fi pe placul d-lui Tisza Pišta, căci acesta e prea radical și prea independent, decât să facă fără orice rezerve hatârul puternicilor zilei. Și acest parlament, nici că se poate altcum, trebuie să-i fie d-lui conte corporație de analfabeți și demagogi, căci e mult mai înțelegătoare, decât să voteze, lipsită de scrupule, o lege, care, ca proiectele militare, ce sunt azi la ordinea zilei în parlamentul ungar, aduce noi sarcini insuportabile pentru bietul popor.

De! mamelucii blânzi, supuși și ascultători ai firmei politice Khuen-Tisza, dânsii — fac parale.

Proiectele militare

Sedința Camerei.

— Dela corespondentul nostru. —

Budapesta, 17 Iulie

În ședința de azi a vorbit ministrul de războiu Hazai, luând în apărare proiectele militare.

Prezident *Kabós*.

Înainte de a se intra în ordinea de zi ministrul de justiție Székely prezintă Camerei unele proiecte privitoare la darea de tutun. Deputatul *Abrahám* face unele observări la aplicarea regulamentului de casă, acuzând miniștri, că nu răspund la interpeleții în timpul prescrip. Prim-ministrul *Khuen* apără miniștrii și amintește, că nici coaliția n'a răspuns la interpeleții, rămânând cam 154 fără răspuns.

După acestea vorbește kossuthistul *Gedeon*

*) În Magyar Figyelő n-rul recent.

contra proiectului. Argumentele lui sunt luate cam din același arsenal, ca și ale antevorbitorilor din opoziție.

Urmează ministrul *Hazai*. Spune, că în fața înarmărilor ce se fac în Europa, nici Ungaria nu poate rămâne înapoi. Proiectele militare sunt o necesitate, care nu se poate amâna fiind vorba de siguranța țării.

Combate pe antimilitariști, cari voiesc să combată războiul prin destiințarea instituției armatei. Mai trebuie șters războiul și apoi armata. Compară armata de azi cu cea din trecut și scoate la iveală chemarea sublimă a celei de azi, care are singur numai acea menire să asigure viața cetățenilor și nu ca în vechime, când era numai o plagă pe popoare. Războiul este încă azi inevitabil, deci trebuie să ne pregătim pentru orice eventualitate, dar trebuie să reducem crudelitățile și cheltuielile ce sunt împreunate cu purtarea războiului. Înainte cu 2 ani Ungaria a fost deja atinsă de vântul unui războiu și nu este exchis, că peste scurt timp să se formeze astfel de constelații politice, încât să fim siliți să purtăm războiu.

Proiectele de față nu sunt demne de respins nici chiar din punct de vedere național, căci primirea lor ar fi numai aplicarea corectă a principiului do ut des. Împăratul a făcut concesiile, parlamentul ungar ar trebui să honoreze aceste concesiile cu votarea proiectelor.

Scoate la iveală avantajul serviciului de 2 ani din punct de vedere economic și social. Cearcă să dovedească apoi cu date, că armata nu este la noi o instituție de lux, căci sumele cheltuite pentru armată în cei 40 ani din urmă sunt cu mult mai mici, decât cele cheltuite pentru scopuri culturale și sociale, căci pe când ale armatei s'au ridicat numai cu 225 procente, celelalte cu 445 procente.

Ridicarea contingentului de recruți e impusă și din considerațiuni politice, căci cu o armată mică țara ar fi expusă neconținut la șicanele statelor străine. Aduce ca pildă serviciul militar din străinătate și zice, că serviciul de 2 ani e o adevărată binecuvântare, căci redă un an de muncă la atâtea mii de brațe.

Central University Library

CORESPONDENȚE

DIN ANGLIA

CRONICA LONDREI

Londra, 14 Iulie n. 1911.

Îndată după sfârșitul serbărilor încoronării, s'a declarat o criză politică, ale cărei urmări nu pot fi prevăzute. De altfel nu este vorba, decât de o fază a crizei constituționale, deschise de acum doi ani prin lupta Camerei comunelor contra lorzilor, luptă, care după noua alegere generală din 1910, la cari au învins tot liberalii, s'a condensat în așa numitul Veto-Bill, prin care se ia Camerei lorzilor, dreptul de a interveni în chestiile financiare. Noua criză a fost produsă prin adoptarea amendamentului propus de Lordul Landsdowne în Camera lorzilor, prin care se propune a se institui o comisiune compusă din 7 lorzi și 7 Comuni în frunte cu „Speaker”-ul Camerei Comunilor, care să decidă, în fiecare caz special, dacă proiectele financiare, conțin reforme de natură socială, în caz ele cad în competența Camerei de sus. În această comisiune, liberalii se vor afla mai întotdeauna în minoritate, cei 7 lorzi, fiind eo-ipso conservatori, dar între cei 7 comuni trebuind să se afle unu-doi conservatori, natural, că aceasta ar înșămna împiedecarea liberalismului de a face reforme democratice prin politica financiară, așa cum a început Loyd George.

Un incident arată și mai clar situațiunea. Mr. Balfour a anunțat o întrunire publică pentru 25 c.

Cum până la această dată, Camera comunelor va hotări de soarta amendamentului Landsdowne, se vede dar, că șeful conservatorilor a ales momentul oportun atacului. Aceasta — observă zărele liberale — arată clar legătura insolubilă dintre lorzi și conservatori, fapt, manifestat de altfel de repetate ori dela 1906, când liberalii au luat cârma treburilor, căci toate proiectele combătute de conservatori în Camera comunelor, au fost respinse în urmă și de lorzi.

Mr. Asquith, primul ministru, așteaptă soluția lorzilor. Dacă ei nu vor da înapoi, va face uz de prerogativele Coroanei, cerând Regelui a creia 200 „Peer”-i, spre a respinge amendamentul Landsdowne.

Sunt în Anglia și lorzi, oameni ai lui D-zeu! lordul Iveagh, a dăruit la Dublin Regelui un milion de șilingi, ca să-i împartă după plac spitalelor. Acest lord este un cunoscut mare filantrop. A donat câte 6 milioane, pentru un azil al sărăcimii din Londra, pentru Institutul de medicină Jenner, pentru cercetări științifice, și pentru ridicarea unui cartier mizer din Dublin. Și tot el a subvenționat noua Universitate Națională din Irlanda.

„A propos” de caritate. Oricât să fie de răspândită, tot n'ajunge să satisfacă sărăcimea din Londra, a cărei locuință de noapte este pe malul Tamisei, unde zac noaptea pe jos cu sutele.

Iată o scenă, care ilustrează foarte trist această stare de lucruri:

Un lucrător bătrân Tom Sutherland, chemat înaintea judecătorului și întrebat unde locuiește răspunde:

„La Embankment” (Pe malul Tamisei). Eu n'am cu ce plăti o casă.

Judecătorul: La Embankment este plăcut acum vara, nu-i așa, pe marginea apei șerpuind în vale?

Martorul: Da, nu-i așa de rău noaptea.

Jud. (surzând): Ești norocos.

Mart.: Nu prea. N'am avut de mâncare de Mercuri până Sâmbătă.

Jud.: Dar cum poți trăi?

Mart.: Fie Domnul bine cuvântat. Dacă n'am de mâncare, o duc și fără.

Este foarte interesantă atitudinea presei de aici față de tinerii Turci. Se știe că revolta din Albania este pe sfârșite, că guvernul turc a oferit bani pentru reconstruirea căminurilor distruse și a promis ceva privilegii și libertăți. Acest moment a fost considerat oportun de presa din Viena, St. Petersburg și într-o oare-care măsură din Londra, anunțată de corespondenții din Constantinopol și Cetinje și inspirată de Guvernele din Viena, Petersburg și de ambasada Britaniei din Constantinopol; ca să atace guvernul tinerilor Turci pe baza „barbarismului” desvoltat în potolirea răscoalei și să declare că nu poate fi pace decât odată cu declararea autonomiei Albaniei și *garantarea ei de către câteva puteri străine*. În fruntea ziarelor londoneze stă *Times*. Contra lui și a celor ce l-au urmat în această chestie s'au ridicat zărele liberale (*Daily News*, *Westminster Gazette* etc.) cari convinse, că prin atitudinea sa, *Times* face jocul reacțiunii în Turcia și deci a Rusiei și Austriei, cari de-abia așteaptă o porțiță de intrare în Balcani, au protestat contra ambasadei Engleze din Constantinopol, cerând lui Sir Edward Grey să o controleze de aproape, căci rolul bine definit al Angliei în acest moment critic pentru Turcia să o ajute, iar nu să-i surpe temeliiile.

V. Britanicus.

DIN AUSTRIA

SCRISORI DIN VIENA

Reforme militare și obstrucția maghiară. — Imposibilitatea unui guvern parlamentar, politica Slavilor de sud. — Autonomie teritorială și națională.

Chestia reformelor militare iese tot mai mult în relief în viața politică atât în Austria cât și în Ungaria. În ambele părți ni se prevestește o criză parlamentară acută. În Austria deputații nu vreau sub nici un preț să între în desbaterea proiectelor, oricât de mult ar dori aceasta guvernul încă înainte de vacanțele de vară. În Ungaria s'a început discuția lor, dar sub auspicii nu prea norocoase. Acum Austriacii vor inzista și mai puțin să între în desbaterea lor. Obstrucția din Ungaria a încurcat și mai mult situația din Austria, căci toate partidele sunt acum și cu mai multă rezervă față de noul cabinet.

Șefii partidelor proclamă toți politica mâneli libere, în schimb guvernul nu poate să se im-

știe că n'a fost așa, că în urma ținutei neromânești a părintelui Pătraș, studenții din Iași n'ar fi putut să-și plece geununchiul la mormântul marelui erou și să se închine memoriei lui. Nu-i adevărat! Părintele Pătraș a făcut tot ce i-a stat în putință. Găzduire însă nu li-a putut da, deoarece au venit într'un timp nefavorabil, numai cu câteva zile înainte de Paști, când se făcea curățenie în mănăstire, totul era răscolit și nici o chilie nu era în așa stare, ca să poată găzdui oaspeți. Nu știu între astfel de împreju-

rări cum ar fi putut găsi d. Grămadă loc pentru 140 de oaspeți!

Tot așa de sfruntat neadevăr cuprinde și afirmațiunea a treia, că în întreaga Bucovina nu se poate găsi nimeni, nici chiar studențimea, care să protesteze în contra ținutei neromânești a părintelui Pătraș.

Trebue să-ți aduci aminte, dle Grămadă, că d-ta ești și bucovinean și încă și student!

Correspondent.

Litere — Arte — Științe

VARĂ.

*Prețutendeni în natură e căldură și tăcere
Florile își pleacă fruntea și visează după ploaie,
Nu coboară peste ele nici o blândă adiere,
Iar parfumurile toate sunt bolnave și greoaie...*

*Soarele pe bolta albă trece leneș și terbinte;
De o dulce somnolență e cuprinsă ntreaga jire:
— Suflete rămas pe gânduri, ce-ai să cânti de-
[acum nainte
Dacă 'n toată primăvara n'ai avut nici o iubire?
V. Lascar.*

Teatrul și publicul

de prof. univ. Volkelt (Lipsca)

Trad. liberă autorizată, de dr. Horia Petra-Petrescu

Misiunea etică, culturală a teatrului

O scenă, care ar corespunde idealului ei, nu numai că ar trebui să fie un sanctuar al artei, ci ar servi totodată și spre nobilitarea etică-morală a poporului. Ai da din mână un mijloc capabil de cele mai înalte influențe asupra creșterii neamului, dacă ai considera scena numai și numai drept o instituție creată pentru îngrijirea artei. Scena are misiunea să acționeze, să influențeze totodată viața neamului, în urma influențelor sale artistice, nobilitându-o și eliberându-o moralicește. Idealul ar fi următorul: cultivarea, rafinarea și întărirea simțului și a priceperii artistice — ca țintă principală — și nobilitarea morală, ca un succes, care vine de sine, în urma perseveranței în atingerea acestei ținte! Crescătorul poporului nu va spune deci: scena să disprețuiască problemele ei artistice și să aducă cu puterea în planul întâi misiunea ei morală-pedagogică; ci va fi pătruns de constatarea, că tocmai dacă scena are să-și interpreteze și să întrupeze misiunea artistică cu seriozitatea și curăția recerută, o să servească astfel totodată mai bine și creșterii morale a poporului.

Despre importanța morală a scenei a scris deja tinărul Schiller observații nimerite și cuprinzătoare. Tractatul său: „Scena dramatică, considerată ca o instituție morală”, („Die Schaubühne als eine moralische Anstalt betrachtet”) nu e anticvată nici până în ziua de astăzi. Aici își expune părerile, ca să arate în cât de felurite direcții completează scena activitatea legilor statului, ba chiar și ale moralei și religiei. „Tot atât de sigur, precum are o influință mai mare o reprezentare vizuală, decât litera moartă și povestirea seacă, tot astfel are o influință mai adâncă și mai trainică scena, decât morala și legile”. Și tot astfel remarcă, scoțând la iveală gluma și satira, ca mijloace pline de efect ale scenei, ca influință morală.

Subliniază mai departe, că de pe scenă se transplantă îndemnuri puternice pentru toleranță, pentru sentimentul iubirii de patrie, pentru simțeminte umanitare în inimile spectatorilor. Adresându-se principiar le zice: „Aici numai le este dat să audă cei mari ai lumii, ceea ce nu aud nici odată sau foarte rar, văd aici cu ochii proprii — văd pe om”.

Cât de liberal iau eu misiunea morală educativă a scenei reiese din exemplele citate mai sus. Dramele lui Ibsen și Gerhart Hauptmann pot

și ele să aibă influință curățitoare, morală și să elibereze sufletește un public destul de matur sufletește. Nu numai dramele, cari te împacă sufletește, ci și acelea care te scutură din amorțelă, cari îți pricinuesc dureri, bruscându-te, cari te ținuesc la pământ în urma grozăviei lor au puțința să contribuie la adâncirea și promovarea creșterii tale morale. Tot astfel e în stare să aibă urmări binecuvântate morale și un răs din toată inima, sburdalnic. Un amestec de puteri sufletești cu un comic înviorător însemnează totodată o întărire a dispoziției de a lucra ceva cu plăcere, de a te apuca de o lucrare plină de veselie, de a câștiga puteri nouă de viață — prin urmare însemnează o acțiune în serviciul binelui.

Nici nu mai e de lipsă să 'mi pun între-barea în ce măsură își îndeplinesc scenele noastre de astăzi misiunea lor educativă față de neam. Aproape toate argumentele aduse de mine, ca să dovedesc, că teatrele noastre sunt prea departe, rușinos de departe, de misiunea lor artistică, sunt un argument pentru starea tot atât de deplorabilă în privința cultivării poporului. Mai cu seamă căile lăturale ale erotismului, pe cari au apucat și se simțesc bine scenele noastre, însemnează nu numai o îndepărtare supremă dela țintele artistice, ci și dela cele morale. Dacă vorbești despre înalta treaptă a artei și despre prosperarea activității în favorul educației poporului ești silit să constăți, că teatrele noastre cel puțin, se află în amândouă provinciile pe o treaptă grozav de joasă.

Există doar operele scenice actuale, cari pretind a fi numărate ca făcând parte din operele stilului celui mare, ba chiar din stilul cel mai înalt, și cari, totuși, influențază tocmai contrarul dela ce ar trebui să aibă o influință asupra cultivării poporului. Mă gândesc aici mai cu seamă la opera Salomea a lui Richard Strauss. Recunosc acestei creațiuni muzicale sub o anumită restricție meritul unei capodopere geniale, perfecte în felul ei — fir, ște, cu o restricție, pe care nu sunt dispus să o las din mână. Numai atunci ar avea această apreciere valoare întreagă, dacă ar avea componistul dreptul să adică, să exprime pe calea muzicii tot felul de stări sufletești și patimi, chiar și pe cele mai grețose și mai puturoase.

De astfel de senzații și patimi e vorba doar aproape în întregime în Salomea. În drama lui Oscar Wilde*) se mai poate suferi întrucâtva această lume nenaturală-lascivă, la Strauss însă, care îți pune în aplicare cu o cunoștință virtuosă a instrumentelor toate mijloacele tonurilor, ca să potențeze ceea ce zace în cuvintele poetului, în privința senzațiilor, până la extremul posibil și care te silește, în urma lungimii unor tonuri, să adaști tocmai la cele mai înalte culminațiuni ale lumii acesteia de simțeminte pestilențiale, mult mai mult, decât se recere în drama rostită, la Strauss zic, se naște o răscolire a nervilor și un martiriu al sufletului și al trupului, care exclude orice ținută estetică a dispoziției tale.

Am auzit des susținându-se, că cu cât ascuți mai des opera „Salomea”, cu atât o poți gusta cu mai multă curăție. Imi pot explica judecata aceasta numai astfel, că aceia, cari vorbesc așa consideră muzica „Salomeei” tot mai mult ca ceva formal. Găsesc plăcere să străbată tot mai adânc în muzica aceasta încurcată, să

*) Textul lui Wilde tradus în românește de Zaharie Bârsean, „Bibl. pentru toți” No. 261, vezi și trad. în „Viața lit.” (1906), a. I. No. 23 sq.

deslege efectele tonice și să-și clarifice până la evidență rapoarte muzicale întrețesute. Într'o recepție de aceasta formală însă nu se află întreagă aprecierea artistică a muzicii, și cu atât mai puțin a unei muzici oferite nouă din partea lui Strauss.

Muzica lui Strauss e plină de conținut, în cel mai înalt grad; Strauss voiește să transpună senzul și spiritul tragediei lui Wilde cât se poate de evident în domeniul muzicii. Și cred, că cine primește lumea aceasta de dispoziții sufletești și de patimi a operei lui Wilde, trebue să-și întoarcă spatele cu oroare. Simțește doară, că lumea aceasta de dispoziții sufletești întrupată de această muzică cu o vioiciune și adâncime grozavă se compune dintr'un amestec de voluptate perversă, gurmană, dintr'o poftă după sânge, vaporoză și fumegândă și dintr'o bucurie, care se joacă bucuos cu putrefacția puturoasă. A trebuit să-și dea osteneala geniul componistului să se transpună cu toată încordarea și să simțească voluptatea aceasta bolnavă până la nebunie, perversă până în fundul sufletului, sbiciuită prin amestecul de sânge și de mortăciune. Numai astfel i-a putut succede să-și aservească drama lui Wilde până în penumbrelle cele mai fine. „Salomea” lui Strass este din cauza aceasta o faptă artistică, care este în stare să ne evoce groaza. Influența, care emană din opera aceasta asupra cercurilor celor mai îndepărtate, poate se consista numai într'o subminare a simțului nostru pentru că este simplu, sănătos și natural.

Publicul de oraș mare e crescut formal, în urma influenței unor astfel de creațiuni, spre o simțire și o evocare a trebuinței grețose, contra naturii sănătoase omenești.

CUVINTE ÎNTELEPTE

La oameni amorul intră prin ochi; la femei el intră prin urechi.

*

În amor, spiritul caută și cum se face, că inima este aceea care găsește.

*

Oamenii de inimă au mai multe lucruri de spus, decât oamenii de spirit.

*

În orice femeie este un inger care veghează, o floare care suavează și o mamă care așteaptă.

*

La 15 ani femeia se desenează; la 30 ani, ea se pictează!

*

Femeia, zice Biblia, este cea din urmă faptură pe care a creat-o Dumnezeu. A trebuit s'o facă Sâmbătă seara. Se vede oboseala.

*

„Bun tată, bun soț” — spun epitaforile. Numai în cimitir se văd cele mai bune menajuri.

Univ. med.

dr. VICTOR GRAUR

medic școlar calificat, profesor de igienă, institut de dentistică.

Arad, Andrassy-tér Nr. 22.

Etajul I., în fața pal. administrativ (comit.)

firea lucrurilor, că paralel cu comerțul se desvoaltă și un anumit protectorat din partea celui stat, care face comerț în ținutul respectiv. La 1904 Anglia și Franța încheie un alt contract, în care Anglia își asigură mână liberă în Egipt, iar Franța în Maroc, fără a schimba însă la aparență situația de mai înainte. Atunci se întâmplă amestecul împăratului Wilhelm, care merge la Tanger și pledează pentru independența Marocului. Au urmat conferințele dela Algeciras, în care s'au regulat și raporturile dintre diferitele state.

Franța intră în Fez sub pretext, că mântuie tronul sultanului pe baza unui contract secret. Astfel actul dela Algeciras a fost violat din partea Franței. Franța a fost urmată de Spania, care a înaintat cu comerțul ei, Anglia de astădată ia partea Spaniei și atunci apare din Germania ca un deus ex machina la împărțirea prăzii.

Cauza, că Germania insistă așa mult pentru Maroc este a se căuta în imperialismul german. Mai e apoi capitalismul prezent și viitor, cari provoacă conflicte de natura aceasta. Germania ar voi cu drag să-și acapareze Agadir, dar pentru aceasta îi trebuie și învoirea Angliei, care însă are interes să-și păzească egemonia pe apă.

Conflictul se va aplană probabil dar printr'un nou act diplomatic după forma celui dela Algeciras, până ce nu va veni iarăș un timp, când va fi violat de cineva.

Războiul însă va fi cu greu, căci în calea lui se pun azi astfel de pedeci, cari au rezultat din evoluția naturală a omenimii. Capitalul și munca sunt azi internaționale. E greu să îndupleci azi pe muncitori la luptă între sine, cum a și dovedit ținuta social-democraților atât în Franța cât și în Germania în protestul ridicat.

Tratatul ce se urmează între Berlin și Paris ne dau tot dreptul în prognosticul acesta, căci după știrile mai noi, ele se află într'un stadiu, când din ambele părți se recomandă o cale de mijloc, care va împăca interesele ambelor țări.

O declarațiune a Muntenegrului. Însărcinatul de afaceri muntenegrean a dat ministrului de externe o importantă declarațiune, al cărui cuprins esențial nu este dat publicității. Declarațiunea asigură în partea sa finală că cea mai mare dorință a Muntenegrului este restabilirea liniștii în Malisia. Muntenegrul își va da toate silințele ca să se înlesnească reîntoarcerea malisorilor.

Proclamațiunea valiului din Scutari. Valiul din Scutari a dat o proclamațiune despre concesiunile făcute de guvern în favoarea Malisorilor, între care construcțiunea stradelor și mai ales accelerarea construcțiunii stradelor în San-Giovani, Scutari și Tuzi, regularizarea fluviilor Bojana și Drinul.

O adresă a patriarhatului și exarhatului. Patriarhatul ecumenic și exarhatul bulgar au înmănat ministrului de culte fiecare câte o listă dintre faptele rele, la care au fost victime Greci și Bulgari. Aceste două liste au fost însoțite fiecare de o notă la fel în care se deplânge situația disperată a populației creștine.

Monopolul petrolului în Germania. Ziarul „Berliner Tageblatt” anunță că în viitoarea sesiune a Reichstagului se va prezenta un proiect de lege pentru înființarea monopolului de petrol. Încă în timpul desbterilor bugetului, deputatul național liberal a cerut ca în interesul consumului german să se înființeze monopolul petrolului.

Lupta între petrolul american și cel austriac a luat în ultimul timp o formă acută lînd intervenția guvernului german.

Neîntrerupta scădere a prețului petrolului american amenință cu retragerea rafineriilor austriace de pe piața germană. De îndată ce însă americanii vor deveni stăpâni pe situație vor dicta cu siguranță prețurile consumului german. Pentru a evita acest pericol se propune înființarea monopolului.

În cursul lunii Mai s'a importat în Germania petrolu lampant 41936 tone din cari 29176 tone au fost produse americane.

Dela 1 Iunie până la sfârșitul lui Mai s'a importat în Germania petrolu lampant: 348072 tone din America, 67268 din Austria și 19546 România.

Aviatică. Aviaticul Illner a întreprins într'o seară un sbor cu o domnișoară Gerome.

S'a ridicat după 7 ore seara și a stat în

aer până la 9 ore. A cercetat comunele din jurul Vienei într'un sbor la o înălțime de mai multe sute de metri. Deși a fost întunec, când s'a coborât nu s'a întâmplat nici un accident.

În Riviera austriacă se aranjează săptămîna aceasta un sbor peste mare la Prelluc.

Casina din Abbazia a destinat un premiu de 6000 cor. pentru învingător. Cel dintăiu, care s'a anunțat este locotenentul Bier, care a făcut și sborul dela Viena la Budapesta, dar cu întrerupere.

La Triest se va aranja mare întrecere, la sfârșitul lui Iulie. Vor participa peste 90 aviatori, între cari mai mulți Francezi cu renume.

Un preot atins de alienație mintală. Un incident penibil s'a petrecut eri la Panda în Germania cu prilejul înmormântării unei copile de 7 ani.

Preotul Sturm a ținut o cuvântare în care a spus că fata e moartă numai în aparență și a cerut deschiderea cosciugului adăngând: „Trebuie să scol copilul din morți!”

După deschiderea cosciugului preotul spuse: „Scoală, fetișo, și umblă!”

Dupăce se convinsese că fetișo nu se mișcă, preotul încuviință înmormântarea.

Autoritățile bisericești fiind încunoștiințate, preotul a fost suspendat.

E probabil că este atins de alienație mintală.

BIBLIOGRAFII.

—x—

A apărut:

Tânărul editor este titlul unei broșuri, apărute de curând în editura „Reuniunii sodalilor români din Sibiu”. Ea formează numărul 3 din „Biblioteca meseriașilor români”, întemeiată de numita Reuniune. Broșura, scrisă în nemțește de **Carol F. Pfau**, este tradusă de tânărul librar **Rădu P. Barcianu** și dedicată memoriei iubiților și neuitaților săi părinți. Ea servește drept îndreptar pentru începători și pentru cei ce voesc a se ocupa cu editura. „Lucrarea de față, zice traducătorul, va putea servi de un modest povățuitor tuturor librarilor români și aceluia, cari doresc să se dedice acestei frumoase și de Dumnezeu binecuvântate cariere”. Prețul broșurei 60 bani, cu portul postal 70 bani. Se poate procura dela „Reuniunea sodalilor români din Sibiu” și dela librăria arhidiecezană din Sibiu.

*

„Viața Românească” No. 5 cu rmătorul sumar:

C. Hogaș, La Pângărați. St. O. Iosif, Nataliai (Cântece). Radu Rosetti, Pentru adevăr și dreptate (Răspuns unei critici). M. Codreanu, Prier (versuri). G. Pascu, D. Pârvan și filologia română. A. Toma, Adolescent (versuri). Note de pe marginea cărților (Ioan Păun (Pincio). Ușurință... — Câteva clișee). I. Grămadă, O nuntă domnească (Nunta Domniței Maria cu Ianuș Radziwill (1645). Documente omenești (Șase sute de lei). Alice Călugăru, Pe drum (versuri). Izabela Sadoveanu, Cronica literară (Antonio Fogazzaro). P., Cronica artistică (Expoziția oficială a artiștilor în viață). G. C. Ionescu Șișești, Cronica financiară (Impozitul pe plus-valoarea funciară în Germania). G. Topârceanu, Cronica veselă, (Max și Direcțiunea). P. Cubolteanu, Scrisori din Basarabia. O. Sima, Scrisori din Ardeal. P. Nicanor & Co. Miscellanea.

*

„Noua revistă română” de sub direcțiunea d-lui C. Rădulescu-Motru cu sumarul:

Noutăți: Sentința în procesul dela sf. Sinod. — Evoluția naționalismului din „Neamul Românesc”. Chestiuni actuale: C. Rădulescu-Motru: Istorta partidului liberal după o scriere recentă. Chestiuni sociale: C. Sp. H. „...și groaza de răspunderi”. Istorie medicală: Dr. Florea Simionescu. Medicina la Grecii cei vechi (Templul și riturile lui Asclepios la Epidaur). Literatură: A. Măndru, Sonet. Emil Isac. Unui popă... Villiers de l'Isle-Adam. Catalina. Insemnări: Comemorări. — Un scriitor bucovinean. — Grăul românesc. — Cearța din jurul „Tribunei”. — Un roman femeesc. Revista revistelor: Cultura Română. —

Natura. — Revue Bleue. — La Revue Critique Critique des idées et des livres. — Mercure de France. Memento.

Redacțiua și administrațiua: București, calea Victoriei 62. Abonamentul pe un an 10 lei. 25 bani exemplarul. Număr de probă la cerere.

Dr. STEFAN TĂMĂȘDAN

medic univ. specialist în arta dentică,

ARAD, vis-à-vis cu casa comitatului.

Palatul Fischer Eliz. Poarta II.

Consultații dela orele 8—12 a. m. și 3—6 d. a.

Redactor responsabil: Atanasiu Halmăgian.

La Librăria diecezană, Arad

se află de vânzare următoarele cărți literare:

Din „biblioteca teatrală”

edată de societatea pentru fond de teatru român.

De N. Rădulescu Niger:

Casă veche, comedie în 1 act, localizată de Ad. Tăslăuanu	40
O sâmbătă norocoasă, piesă pop. în 4 acte de I. V.	40
Moise Păcurarul, piesă pop. în 4 acte de dr. D. Stoica	80
Au plecat la târg de vite, dialog scris în versuri de Em. Suci	30
Țiganul în căruță, dialog în versuri de Em. Suci	20
Țiganul la cătane, comedie într'un act, în versuri de Em. Suci	20
Dialoge de I. Groșforeanu	60
Sâmbăta morților, dramă din pop. în 5 acte	60
Roma învinsă, tragedie în 5 acte, trad. de Carageale	48
Și ne iartă nouă păcatele noastre, precum și noi iertăm greșirile noastre, piesă teatrală în 3 acte de M. Drăgan	32
Prietinul adevărat e piatră, de diamant piesă teatr. de M. Drăgan	32
Cine sapă groapa altuia, însuși cade în ea, piesă teatrală în 3 acte de M. Drăgan	32
Peștorii, comedie pop. în 3 acte de Span. Negruzzi C., teatru	1—
Speranța Th., Mireasa, piesă teatrală	50
„ Mana vacilor	50
„ Curcanii	50
„ Lângă pamânt	50
„ Ce poate lenevia	50
Tănăsescu, Teatru de școală	1—
Cristescu Flor., Două surde, com. pop. în 2 acte	40
Heidelbergul de altă dată, piesă în 5 acte de Layer-Förster	40
Notarul Guerin, com. în 5 acte de Em. Augier	45
Un faliment de Björason B.	45
Sanda, piesă în 3 acte de Florescu	35
Revizorul, comedie de N. Gogol	45
Diavolul, com. de Molnar	45
Ultimul Vlăstar, dramă în 3 acte de Pandelea	35
Prostul, comedie în 5 acte de G. I. I. I.	50
Electra, trag. în 5 acte de A. S.	35
Don Carlos de Schiller, trad. de Coșbuc	50
Judecătorul din Zalamea, dramă în 3 acte de Calderon	35
Nevasta lui Cerceșuș, farsă într'un act de Locusteanu	30
Regele Lear, trag. în 5 acte și 25 tablouri de Shakespeare	45

Városmajor - Sanatorium și Hydrotherapie

... 26 odăi aranjate cel irai modern. ...

Supraveghiere medicală continuă (constantă).

Birou central, stabiliment medical:

Budapesta, Boulevardul Ferencz-körut 29.

Director-șef: Dr. A. Cozmutza.

Conzultațiuni dela orele 8—9 a. m. 3—5 p. m.

Telefon 88—99.

Ziffer Sándor

întreprindere de mașini de scris

Arad, strada Forray, palatul contelui Hunyady.

Unicul vânzător al mașinilor cu renume universal

Underwood Visible,

se pot scrie deodată 15-20 exemplare; soliditatea lor e neîntrecută; provăzute cu litere românești după plac, se pot primi pentru probă și recomandare **fără taxă.**

Primește și pentru jurul Aradului întocmirea mașinilor în cursul anului întreg și sub îngrijirea mea de specialist, mașinile vor funcționa regulat.

Curs permanent pentru stenografie și contabilitate la mașină.

Mare magazin de aparținente de cea mai bună calitate.

Am onoare a aduce la cunoștința p. t. on. public, că mi-am deschis în localul din colțul stradelor Batthyányi și Weitzer János o întreprindere pentru instalarea de **apaducte, canalizări, încălzit și iluminări de gaz.**

Prestau ori ce lucrări privitoare la aceasta branșă precum: apaducte, încălziri și iluminări cu gaz, pe lângă o garanță de doi ani precum și reparaturile de specialitate ale acestora, cu prețurile cele mai moderate. Pe baza experiențelor câștigate pe acest teren într'un lung șir de ani, atât în Capilă, cât și în orașele din provincă, mă aflu în poziție, a mă simți capabil, ca toate lucrurile încredințate mie să le pregătesc, pe lângă rezponsabilitate de specialist, spre deplina mulțămire a onoratei clientele.

Cu planuri și preliminară servesc gratuit. Contând la prețiosul sprijin al p. t. onorat public român.

Cu deosebită stimă
Jenei János
monter.

„BERZAVA“
Societate pe acții în Recița.

Concurs.

Direcțiunea institutului „Berzava“ soc. p. a. în Recița, publică concurs pentru ocuparea postului de contabil pe lângă un salariu anual de 2000 cor., relut de cortel 400 cor. și tantiemă statutară.

Reflecții au să dovedească că au absolvit școala comercială, că au praxă pentru conducerea independentă a contabilității, că sunt pe deplin sănătoși, au făcut indelul serviciului militar, posedă limbile română, maghiară și germană în vorbire și scriere.

Petițiile instruite cu toate documentele necesare au să fie predate în persoană directorului executiv Gligorie Pocrean, în Resiczabánya. Postul este îndată de ocupat.

Direcțiunea.

Ioan Gabor

mester țiglar și acoperitor
cu lespezi de metal eternit

strada Demeter Numărul 122.

Primnește toate lucrurile aparținătoare acestei branșe și le execută punctual, pe lângă cele mai moderate prețuri,

Servește bucuros cu planuri și preliminară de spese.

Harta comitatului Arad

cu numirile **noi** ale localităților (trase pe pânză și provăzute cu leături) se poate comanda la

Librăria diecezană
dn Arad.

Prețul per bucată **16 Cor.**

Local de întâlnire

al

industrișilor și burghezilor din provincă
este în Arad

ospătăria și hotelul

din strada Boczkó,
ce poartă numirea

„bou roșu“

În localurile sale plăcute stau la dispoziția oaspeților **mâncări gustoase și vinuri escelente din podgorie.** Serviciu atent și prețuri ieftine. Odăi curate, mobilate elegant delata 60 cruceri în sus.

Francisc Draskovits, ospătar.

Cumpăr

sau dau în schimb pentru alte obiecte:

Recipise de amanet,

aur, argint zdrobit și bijuterii,

Deutsch Izidor,
orologier și bijutier.

Arad, str. Weitzer János.
(Palatul Minorităților).

Magazinul de oroloage și bijuterii cel mai mare din Arad. Cea mai ieftină sursă de cumpărat. **Telefon 438.**

În atențiunea celor ce se mută.

Instalații de lumină electrică împreună cu **becuri**, execută și furnizează prompt sub cele mai favorabile condiții de plătire.

Koch Dániel

întreprindere de instalarea sonerilor și telefonului

Arad, str. Deák-Ferenz Nr. 42.

FOIȚA ZIARULUI „ROMÂNUL“.

Roza dela Disentis

de

H. Zschokke

Trad. de **Iunius**

(10) — Urmare —

Punga era o capo-d'operă a artei femeiești, de mătăasă verde cu broderii fine și cu verigi de aur. O parte era împodobită cu o cunună de muguri de trandafir și „Nu mă uita“ în mijlocul căreia se vedeau literele E. v. M. Cealaltă parte asemenea avea pe un fond roz-albastru o cunună din petale de roză alpină sămănând ca un ou cu altul cu medailonul cunoscut al Doamnei de Šauenstein. Tânărul era viu mișcat. Acuș vrea se zvârle punga pe masă și totuși o păstra încă în mână, acuș se părea că voește se întrebe ceva pe proprietarul ei și tăcea totuși.

Uli se delecta într'acestea văzând surprinderea lui Prevost pe care el o lua drept admirație și clipia șiret către el.

— Ceva admirabil această pungă, nu-i așa d-le căpitan? N'o iau însă la mine decât când mă îmbrac în gală și fac pe craiul.

— De unde ai punga? întrebă Flavian cu vocea vibrătoare.

— Ehe! — răspunse Uli strâmbându-se și-

ret și ochind poznaș spre crâșmăriță. Nu-i la loc se povestești lucruri de astea în apropierea unei femei frumoase. De multe ori dai în furnicar... Ei bine, D-ta cunoști pe Nanerl! Când a trebuit se plec din Viena odată ca trăznetul din senin, plângea biata fată amarnic și-mi dete la despărțire ca aducere aminte această pungă.

— Bine, dar de unde o avea fata? — întrebă Flavian mai departe.

— Cine poate ști? Fetele și muerile multe lucruri nu le trec la răboj, întreabă spre pildă pe gingașa noastră crâșmăriță.

— Ce? — zise crâșmărița râzând și-i dete lui Goliat un ghiont strașnic în spate. Copil stricat ce ești, mama D-tale te-a învățat așa ceva?

Pe când cei doi se hârjoniau și se tachinau, căpitanul se plimba tăcut în sus și în jos. Ochii i-se umplură de lacrimi. El le strânse mânios cu genele murmurând: Cochetă, nerușinata. Luă punga și era p'aci să o sfârțice, se opri însă zicându-și: Nu așa. E un moment al prostiei mele și o admoniare pentru viitor! Se întoarse repede către Uli Goin și îi zise: Ascultă amice Uli, lasă-mi punga mie și-ți oprește banii, lată-ți un dublon pentru ia, nădăjduesc, că nu-mi vei respinge rugarea?

Zicând acestea aruncă pe masă o monedă de aur și goli și punga.

Uli Goin îl privea mirat și împingând banul de aur îndărăt zise:

— Ce-ți trece prin minte, ce-mi dai bani pentru ia? Nu-ți sunt eu îndatorit și cu pielea?

Nu sunt oare destul de norocos, că pot să mă plătesc de datorie cu o pungă goală? Dacă-ți face plăcere să o ai, pe mine mă bucură și mai mult să o văd în mâinile D-tale.

— Primește! și noapte bună! — spuse căpitanul strângându-i mâna. Mă bucur că te-am regăsit. Somn ușor! La revedere! jupâneasă crâșmăriță condu-mă în odaia mea!

Cu aceste cuvinte părăsi în grabă localul iar crâșmărița îi urmă. Uli luă monetele și în vreme ce privea Louis d'orul, murmură în sine: În fața banului își scoate și regele pălăria!

IX. O epistolă din Pathmos.

Mâne zi dimineața Flavian dispăruse din ospătărie până a nu se fi trezit încă nimenea. Nu vom mai povesti cum a ajuns refugiatul nostru politic dincolo de Rhin, cum s'a aflat cu alți refugiați, cari se găseau pe pământ elvețian, cum și-a regulat afacerile bănești cu o casă de comerț în Basel și cum a călătorit apoi la Luzern reședința de atunci a celor mai înalte autorități. În loc de asta vom da mai de grabă câteva scrisori trimise surorii sale în decursul iernii de către Flavian.

Pentru ce-mi faci reproșuri Sabino, căci nu pot și nu vreau să fiu asemenea altora? Este oare vina mea sau a Creatorului? Cu adevărat, mai c'aș jura, că și printre spiritele omennești sunt mai multe rasse ca și printre animale.

(Va urma)

Grill Károly
lăcătuș-tehnic, mașinist.
Világos (Casa proprie.)

Primește orice comande de speciealitate, d. e.: părți trăbuincioase la edificii, garduri de fier și gratii de morminte. Cuptoare, modelul cel mai nou de cea mai frumoasă și cea mai bună execuție. Cumpene, greutate și mașini economice. — Stropitoare de vie se capătă și se reparază cu pricepere. Cu plăcere dau planuri și proiect de spese.

Grill Károly
lăcătuș-tehnic, mașinist.
Világos (Casa proprie.)

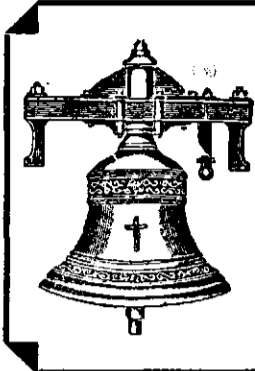
Frideric Hönig

rad, strada Rákoczi nr. 11—28.

turnătorie, fabrică de clopote și metal, aranjată pe motor de vapor

Fondat la 1840.

— Premiat la 1890 cu cea mai mare medalie de stat. —

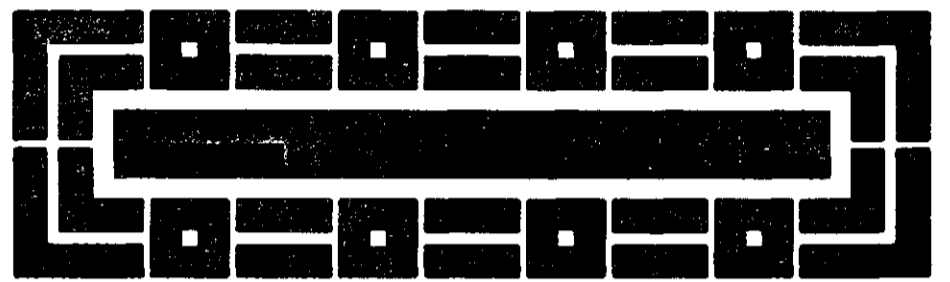

Cu garanție pe mai mulți ani și pe lângă cele mai favorabile condiții de plătire — recomandă clopotele sale cu patentă ces. și reg. invenție proprie, cari au avantajul că față cu ori-ce alte clopote la turnarea unui și aceluiaș tare și cu sunet adânc — se face o economie de 20—30% la greutatea metalului. Recomandă totodată clopote de fer ce se pot învârti și postamente de fer, prin a căror întrebuițare clopotele se pot scuti de crepat chiar și cele mai mari clopote se pot trage fără să se clatine turnul. Recomandă apoi transformarea clopotelor vechi în coroană de fer, ce se pot învârti cum și turnarea din nou a clopotelor vechi sau schimbarea lor cu clopote nouă pe lângă o suprasolvire neînsemnată.

Liste de prețuri și cu ilustrațiuni — la dorință se trimit gratis.

**TIPOGRAFIA
DIECEZANĂ**
ARAD, STR. BATTYÁNYI 2.

Asortată fiind cu cel mai variu și mai modern material pentru lucrări ce ating arta tipografică, se recomandă a execută tot felul de tipărituri ca: Documente, liste de escompt percepțiuni și erogațiuni, invitări pentru petreceri.

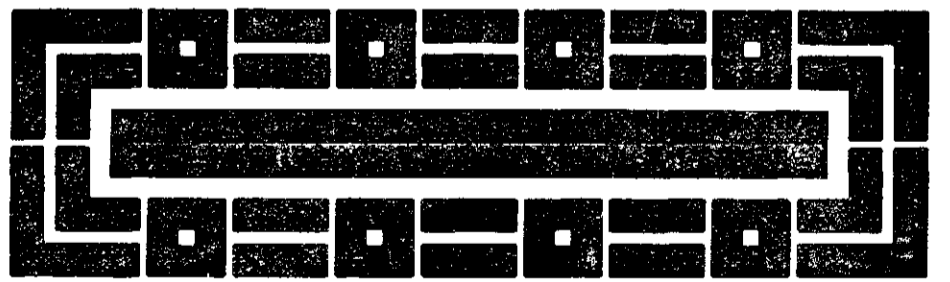

La administrația ziarului

„Românul“

se primesc anunțuri cu prețurile

cele mai moderate.

INCZÉDY ÁKOS

stoler, atelier pentru aranjarea odăilor

Arad, strada gróf Károlyi Gyula Nr-ul 10 (casa proprie).

Aranjază și servește cu planuri de aranjament pentru odăi și prăvălii. Totfelul de planuri se execută gratuit. Se află stabil înmagazinate cele mai escelente mobile.

KILENYI C. és T^{sa.}

Arad, str. József főherceg 11, la globul vânăt.

Au sosit noutățile de primăvară.

Preț ieftin extraordinar.

Pănuri de haine femeiești, mătăsuri, delaine, zephyre, cartoane, mănuși, ciorapi pregătiți de penitențieri. Asortiment bogat de umbrele, pălării de paie pentru dame. Modele și decoruri se capătă cu preț foarte scăzut.

LIBRĂRIA DIECEZANĂ

Arad, Strada Deák-Ferencz Nr. 33—34.

Are în depozit următoarele cărți literare:

Adam I., Constanța pitorească 2.—	Candrea-Densușianu-Speranța, Graiul nostru 2 vol. 6.50	Negruzzi, Cărlanii, Muza dela Burdujani, Corantina 1.—
Anghel-Iosif, Caleidoscopul lui Mirea 2 vol. à 1.50	Candrea, Prolecrele la români 2.—	Nicolaescu-Stoinescu, Căluza stupar. Pamfle, Graiul vremurilor 2.—
Alexandrescu D., Cunoașterea boalelor la animale și vindecarea lor cu mai multe figuri în text 2.50	Dragoslav I., La han la trei ulcele 1.50	Popovici Dr. I., Dialectele române 4.80
Anghel-Iosif, Cireșul lui Lucullus 1.50	Dobrescu N., Istoria bisericii române din oltenia în timpul ocup. austriei 4.—	» Poezii pop. române 1.80
Andersen C. H., Mărgăritare, povestiri traduse de Vlăduța 1.50	Dauș L., Dușmanii neamului 2.50	Popovici C. A., Național. sau democr. 2.—
Alexandri, Fântâna blânduziei, piesă în 3 acturi 1.50	Gorun I., Taina a șasa 1.50	Rădulescu-Pogoneanu, Studii 2.—
— Ovidiu, Dramă în 5 acte 1.50	Gorki M., Mama, roman 1.50	Sienkewicz H., Prin foc și sabie, 3 vol. 4.80
Basarabescu I. A., Vulturii, schițe și nov. 1.50	Ettinger D. E., Sfaturi cătră mame 1.50	» Fără credință 3.—
Beldiceanu N. N., Chipuri dela Mahala — Taina 1.50	Eftimiu V., Inșirate mărgărite 2.—	Tzigara Al. Samurcaș, Muzeul neamului românesc 1.50
Boteni-Ionescu, Din satul nostru 1.50	Hodos Z., Poftă bună, carte de bucate 3.—	» Arta în România 4.—
Björnson Björ., Veselul ștrengar 1.50	Holban A., Oameni celebri din atichitate 3.50	
Babeș și Oceanu P., Capra (vaca săracului) studiu biologic, igienic și economic 1.50	Iorga N., Istoria românilor 3.—	Cărți pedagogice:
Bănescu N., Un capitol din istoria mănăstirii neamțului 1.—	» Gânduri și sfaturi 1.50	Aslan, Lecțiuni de pedagogie 5.—
Baronzi G., Poesii alese 1828—96 1.75	— Istoria lumii 3.—	Buțureanu V. C., Curente pedagogice 1.75
Bianu Dr. V., Doctorul de casă sau dicționarul sănătății 14.—	Ibrăileanu G., Spiritul cretic în cultura românească 2.—	Borgovan Gr. V., Istoria pedagogiei 3.—
Becescu Gh., Silvan în fața morții, nov. 1.80	— Scriitori și curente 2.—	Constantinescu, Curs teoretic și practic de pedagogie și metodologie 6.—
Caraivan V., Basmе și legende străine 1.75	Ibsen K., Nora sau casa de păpuși 1.—	Conta-Kernbach, Elemente de pedagog. 4.—
Cazaban Al., Chipuri și suflete 1.50	Iorga N., Constatări istorice cu privire la viața agrară a românilor 1.50	» » » metod. 3.—
Cuza A. C., Naționalitatea în artă 1.50	» Herodot 5.—	Costescu - Dima - Grigorescu - Popescu, Metodica gramaticii, aritmeticii și geometriei 6.—
Cugler-Poni, Poesii 4.—	» Istoria armatei românești 2.50	Compayre Gabr. Herbart și Educația prin instrucțiune —60
Corbu I., Noua teorie cosmogonică 1.40	Iosif O. St., Poezii 2.50	Costescu, Metodica matematicii 5.—
Cristescu Gl., Dor de primăvară, versuri pentru copii cu ilustrații 1.—	Kuhne L., Noua știință de vindecare, vindecarea fără doctorii și operații 4.—	» » limbei române 5.—
— Carte pentru copii cu icoane 1.20	Loti Pierre, Pescar de Islanda 1.50	» » Istoriei și geografiei 7.—
Coșbuc Gh., Balade și idile 3.—	Lagerlöf S., Legendele lui Isus Hristos, trad. de Ciotori 1.—	Cioflan C. P., Ideile lui Iohn Locke asupra educației 4.—
» Fire de tort 2.50	Macedonski Al., Cartea de aur 5.—	Culea D. Ap., Invălământul d. natură 3.50
» Ziarul unui perde vară —80	Mantegazza, Arta de a se însura 1.50	Kiritzescu St., Cestiuni de educație și didactică experimentală 2.50
» Războiul p. neatârnaire 1.—	Metropolitul Andreiu baron de Șaguna 7.50	» Cestiuni de psihologie 2.—
» Povestea unei coroane de oțel 1.50	Maeterlinck M., Viața albinelor 3.—	Găvănescu I., Istoria pedagogiei, 3 vol. 15.—
» Sacontala 5.—	Mera I. T., Din lumea basmelor 3.50	» Ideile pedagog. ale lui Locke 1.25
» Aeneis 2.50	Pitiș Ec., Poezii 1.50	» Pedagogia generală 1.50
» Versuri și proză —70	Payot I., Educația voinței 2.—	» Elemente de psihologie 4.80
» Valuri alinate 1.50	Coatu Gr., Din viața țărănească 1.50	Locke I., Câteva idei asupra educației, 2 vol. 5.—
Carmen Sylva, Insurat 1.—	Dumbravă B., Haiducul 2.—	Matthias D. A., Pedagogia practică 4.—
— Povestile Peleşului —95	Dostoievsky T., Crimă și pedeapsă 2 vol. 6.50	Martig Em., Psihologia pedagogică 3.50
— Povestile unei regine 1.—	Freitag G., Dare și avere, 2 vol. 6.50	Pestalozzi H., Leonard și Ghertruda 3.50
	Hétraf B. I., Aevea 2.50	» Cum își învață Gertruda copii 1.50
	Nădejde S., Patimi, roman 2.—	Ufer Chr., Introd. în pedagog. lui Herbart 1.—
	» Robia banului, roman 2.—	
	» Din lume pentru lume 2.—	
	Negri C., Versuri, proză și scrisori 1.50	

Au sosit cele mai frumoase și mai noi ghete de primăvară și vară.

Ghetele de bărbați și dame

Salamander

cu renume mondial,

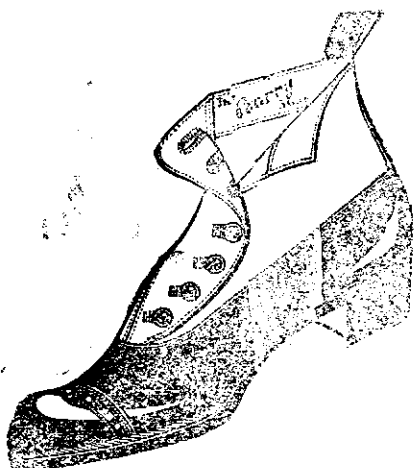
se capătă în colorile galbină și neagră cu

16 coroane 50 fl. exclusiv la mine.

WEINBERGER JÁNOS

prăvăliă de ghete de rangul I-u. Arad, piața Andrásy nr. 20.

Comande din provincă se execută în aceeași zi.

25 (11)

Cancelarie administrativă și birou de informații în Budapesta.

Procur și dau informații în toate afacerile procesuale, extraprocusuale, administrative și comerciale; mijlocesc împrumuturi personale, ipotecare și amortizaționale ieftin și în scurt timp; mijlocesc cumpărări, vânzări, exarendări de bunuri, mașini, motoare și alte rechisite economice; finanțez parcelări de moșii, esoperez ajutoare de stat pentru preoți, învățători, școale și pentru cumpărarea de izlaze și pășuni; efeptuesc tot felul de comande comerciale eventual și la bursă prompt pe lângă taxe moderate și anticipație pentru corespondență.

Dr. Constantin Manea, avocat dipl. -- VIII, Aggteleki-u. 10. I. 7. Telefon 171-27.